МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК І»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Облік і аудит

за темою № 12 - Облік витрат майбутніх періодів

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО
Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.21№ 8

СХВАЛЕНО
Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу
Протокол від 22.09.21№ 2

ПОГОДЖЕНО
Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.21№8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління,
протокол від 31.08.21№ 1

Розробники: викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Хиль Л.П.

Рецензенти:

1. Голова циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Цимбалістова О.А.
2. Професор кафедри бізнес адміністрування, маркетингу і туризму Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, д.е.н., професор Дружиніна В.В.

План лекції

1. *Поняття та класифікація витрат майбутніх періодів*
2. *Відображення в обліку витрат майбутніх періодів*

Рекомендована література

Основна

1. Атамас П.Й. Фінансовий облік: практикум. — К.: ЦУЛ, 2017. – 444 с.
2. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік. Підручник. — Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 480 с.
3. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / Л.М. Янчева, Н.С. Акімова., О.В. Топоркова, Т.А. Наумова, Л.О. Кирильєва, Н.С. Герасимова, М.О. Ільченко. — Х.: ХДУХТ, 2015. – 448 с.
4. Верига Ю.А, Плаксієнко В.Я., Кулик В.А., Карпенко Є.А. Облік, оподаткування та аудит. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2019. – 509 с.
5. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романі Р.В. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2016. – 424 с.
6. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
7. Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Гудзь Н.В. Фінансовий облік: підручник. – 4-те вид. [доп. і перероб.]. — Тернопіль: ТНЕУ, 2017. – 451 с.
8. Лисиченко О.О., Атамас П.Й., Атамас О.П. Фінансовий облік: навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2018. – 356 с.
9. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013р. №433 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. № 73 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
11. Нашкерська Г.В. Фінансовий облік. — К.: Кондор, 2014. – 504 с.
12. Островерха Р.Е. Організація обліку. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2017. – 568 с.
13. Плаксієнко В.Я., Назаренко І.М., Гаркуша С.А. Безпаперова бухгалтерія на підприємстві. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2018. – 252 с.

14. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні затверджено Постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000р. №92 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.99 № 242 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторька заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999р. № 237 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000р. №20 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999р. №290 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. №318 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
21. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
22. Сльозко Т.М. Бухгалтерський облік в умовах інституційних перетворень. Теорія і практика. — К.: ЦУЛ, 2017. – 304 с.
23. Слюсаренко В.Є. Практикум з бухгалтерського обліку. — К.: ЦУЛ, 2017. – 388 с.
24. Сук Л.К., Сук П.Л. С. Фінансовий облік: навчальний посібник. — К.: «Знання», 2015. – 647 с.

25. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність. — К.: Алерта, 2013. – 982 с.
26. Шара Є. Ю. Фінансовий облік І - К. : ЦУЛ, 2016. - 336 с.

Додаткова

27. Блакита Г.В. Бухгалтерський облік. Практикум. — К.: ЦУЛ, 2010. – 152 с.
28. Верхоглядова Н.І., Шило В.П., Ільїна С.Б. та ін. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика. — К.: ЦУЛ, 2010. – 536 с.
29. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2012. – 368 с.
30. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004р. №22 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
31. Кім Ю.Г. Бухгалтерський та податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення. — К.: ЦУЛ, 2014. – 600 с.
32. Лень В.С. Фінансовий облік: навчальний посібник. — К.: Академія, 2011. – 608 с.
33. Лишиленко О.В. Фінансовий облік. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2011. – 712 с.
34. Огійчук М.Ф. та ін. Практикум з фінансового та управлінського обліку за національними стандартами. — К.: ТОВ "Алерта", 2013. – 608 с.
35. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами, за Податковим кодексом України: підручник. — К.: Алерта, 2011. – 1044 с.
36. Орлова В.К., Орлів М.С., Хома С.В. Фінансовий облік. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2010. – 510 с.
37. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
38. Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014р. №879 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
39. Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. Бухгалтерський облік. — К.: ЦУЛ, 2013. – 688 с.
40. Сук Л.К., Сук П.Л. Фінансовий облік: Навчальний посібник. — К.:

41. Шара Є.Ю., Андрієнко О.М., Жидеєва Л.І. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2011. – 424 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

42. Офіційний портал Верховної Ради України: Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua
43. Офіційний сайт «Вісник податкової служби України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.visnuk.com.ua.
44. Офіційний сайт журналу «Все про бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vobu.ua
45. Офіційний сайт журналу «Дебет-Кредит» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dtkt.com.ua
46. Офіційний сайт журналу «Податки і бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://i.factor.ua

Текст лекцій:

1. Поняття та класифікація витрат майбутніх періодів

Під час своєї роботи бухгалтеру доводиться здійснювати облік витрат, які не можуть бути визнані витратами в поточних звітних періодах.

Витрати майбутніх періодів - витрати, які здійснені в поточному періоді, але підлягають віднесенню на витрати майбутніх періодів.

Орендна плата - це фіксований платіж, який орендар сплачує орендодавцю незалежно від наслідків своєї господарської діяльності. Розмір орендної плати може бути змінений за погодженням сторін, а також в інших випадках, передбачених законодавством.

Торговий патент - це державне свідоцтво, яке засвідчує право суб'єкта господарювання здійснювати певні види підприємницької діяльності впродовж встановленого строку.

Ліцензія - це документ державного зразка, який засвідчує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності впродовж визначеного строку за умови виконання ліцензійних умов.

Освоєння виробництва - комплекс заходів, спрямованих на випуск нових видів готової продукції, яку планується реалізовувати на споживчому ринку, а також забезпечення виробника необхідною технічною документацією, що підтверджує відповідність якісних характеристик виробу державним стандартам і дає право підприємству виробляти та реалізовувати продукцію.

До основних об'єктів обліку витрат майбутніх періодів відносяться:

- витрати, пов'язані з оплатою робіт і послуг, здійснення і надання яких відбувається впродовж кількох звітних періодів (оренда, страхування, передплата на періодичні та довідкові видання тощо);
- витрати, пов'язані з оплатою торгового патенту;
- освоєння нових виробництв та агрегатів;
- витрати на освоєння нових виробничих потужностей та на підготовку до сезонного виробництва;
- витрати, пов'язані з оплатою ліцензій;
- витрати до сезону активного здійснення основної діяльності (в сільському господарстві та сезонних галузях промисловості);
- інші витрати майбутніх періодів.

До витрат майбутніх періодів відноситься:

1. *Облік витрат майбутніх періодів, пов'язаних з операціями з попередньої оплати робіт і послуг, здійснення і надання яких відбувається впродовж кількох звітних періодів*. Попередня оплата робіт і послуг (аванс орендних платежів, підписка, оплата страхового поліса тощо) не може бути визнана витратами поточного періоду, оскільки:

- відповідно до п. 9.2. П(С)БО 16 «Витрати», попередня (авансова) оплата запасів, робіт і послуг не визнається витратами;
- відповідно до п. 6 П(С)БО 16 «Витрати», витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або зменшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу підприємства.

Перераховані витрати визнаються витратами майбутніх періодів на тій підставі, що вони відносяться до наступних звітних періодів, впродовж яких і будуть включені до складу витрат.

2. *Витратами майбутніх періодів визнаються витрати, пов'язані з оплатою авансу за договорами оренди* та за умови, що аванс сплачений більш ніж за один звітний період. Також необхідною умовою визнання авансових платежів з оренди витратами майбутніх періодів є обов'язкове визначення умов договору авансування орендної плати.

Визнання авансових платежів з орендної плати витратами майбутніх періодів здійснюється у тому звітному періоді, в якому вони мали місце.

Розподіл і включення до складу витрат поточного періоду витрат, пов'язаних з авансовою оплатою орендних платежів, здійснюється рівними частинами впродовж того періоду, за який була здійснена передоплата. Підставою для внесення частини цих витрат до складу витрат звітного періоду є умови договору або актів прийому-передачі наданих послуг за

таким договором оренди.

3. Облік витрат майбутніх періодів, пов'язаних з передплатою на періодичні та довідкові видання

Оформлення передплати на періодичні та довідкові видання здійснюється:

- шляхом оплати відповідного рахунку-фактури (при безготівковому розрахунку);
- шляхом заповнення та оплати квитанції на передплатні видання.

Визнання витрат, пов'язаних з попередньою оплатою за періодичні видання (передплату), витратами майбутніх періодів здійснюється у тому звітному періоді, в якому вони мали місце.

Розподіл і включення до складу витрат поточного періоду витрат, пов'язаних з авансовою оплатою на періодичні та довідкові видання, здійснюється рівними частинами впродовж того періоду, на який поширюється передплата на підставі розрахунку бухгалтера.

Залежно від характеру періодичних видань і довідників, їх напрямків та використання, витрати, пов'язані з їх придбанням надалі, в основному списуються на відповідні рахунки витрат (клас 9). Але можливі й винятки, коли витрати з передплати будуть формувати створення бібліотечних фондів. Але це вже інше питання, що не має відношення до даної теми.

4. Облік витрат майбутніх періодів, пов'язаних з оплатою страхового поліса

Операції зі страхування оформляються договором страхування (страховим полісом), що укладається між підприємством і страховиком (страховою компанією).

Оплата страхового поліса є одноразовим платежем (іноді такий платіж розбивається декількома платежами) на весь термін страхування, тобто за майбутні звітні періоди. Таким чином, витрати на оплату страхового поліса визнаються витратами майбутніх періодів з подальшим їх рівномірним розподілом (списанням) у звітних періодах впродовж терміну страхування.

Визнання витрат, пов'язаних з оплатою страхового поліса, витратами майбутніх періодів здійснюється у тому звітному періоді, в якому вони мали місце.

Підставою для включення певної частини цих витрат до складу витрат звітного періоду є договір страхування (страховий поліс).

5. Облік витрат майбутніх періодів, пов'язаних з оплатою торгових патентів і ліцензій

Витрати на придбання торгового патенту визнаються витратами

майбутніх періодів і списуються шляхом систематичного розподілу його вартості між звітними періодами. Підставою для внесення до витрат майбутніх періодів є торговий патент, ліцензія.

6. Облік витрат на освоєння нових виробничих потужностей та на підготовку до сезонного виробництва

Зазначений вид витрат застосовується в основному для промислових і сільськогосподарських підприємств, тому дані види витрат охарактеризуємо стисло.

6.1. Облік витрат майбутніх періодів, пов'язаних з освоєнням нових виробництв та агрегатів.

Проведення робіт, пов'язаних з освоєнням нових виробництв та агрегатів, здійснюється на підставі наказу керівника підприємства.

Наказ, як правило, повинен містити:

- підстави для проведення таких робіт;
- обсяг (перелік) робіт;
- плановий термін проведення робіт (дата початку та закінчення);
- склад робочого персоналу, який буде проводити роботи з освоєння нових виробництв та агрегатів.

Такі витрати спрямовані на отримання доходу від їх експлуатації в майбутніх звітних періодах. Таким чином, витрати, що мали місце, визнаються витратами майбутніх періодів. За фактом закінчення комплексу робіт, пов'язаних з освоєнням нових виробництв та агрегатів, витрати майбутніх періодів включаються до собівартості виготовленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг). Списання таких витрат здійснюється рівномірним способом.

Спосіб рівномірного розподілу витрат передбачає їх включення до витрат звітного періоду рівними частинами впродовж періоду їх списання, визначеного на підприємстві. Термін списання витрат встановлюється відповідним розпорядженням керівника компанії.

6.2. Облік витрат майбутніх періодів, пов'язаних з підготовчими до виробництва роботами в сезонних галузях промисловості.

До витрат, пов'язаних з підготовчими до виробництва роботами в сезонних галузях промисловості, відносяться:

- капітальний ремонт орендованих основних засобів, якщо він здійснюється за рахунок коштів орендарів;
- підготовчі роботи в сільському господарстві;
- підготовчі роботи на підприємствах переробної галузі виробництва

(переробка плодоовочевої продукції, цукрова галузь, первинне виноробство тощо).

Підготовчі роботи в підсобному сільському та переробному господарстві також можуть здійснюватися як господарським, так і підрядним способами.

У сезонному виробництві всі витрати до моменту початку виробничої діяльності накопичуються за рахунком 39 «Витрати майбутніх періодів», а з моменту початку виробництва пропорційно списуються на загальновиробничі витрати поточного періоду в період такого сезону.

2. Відображення в обліку витрат майбутніх періодів

Рахунок **39 "Витрати майбутніх періодів"** призначено для узагальнення інформації щодо здійснених витрат у звітному періоді, які підлягають віднесенню на витрати в майбутніх звітних періодах.

До витрат, облік яких ведеться на рахунку 39 "Витрати майбутніх періодів", відносяться витрати, пов'язані з підготовчими до виробництва роботами в сезонних галузях промисловості; з освоєнням нових виробництв та агрегатів; сплачені авансом орендні платежі; оплата страхового поліса; оплата торгового патенту; передплата на газети, журнали, періодичні та довідкові видання тощо.

За **дебетом** рахунку 39 "Витрати майбутніх періодів" відображається накопичення витрат майбутніх періодів, за **кредитом** - їх списання (розподіл) та включення до складу витрат звітного періоду.

Аналітичний облік витрат майбутніх періодів ведеться за їх видами.

Кореспонденція рахунків з обліку руху готової продукції

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	З поточного рахунку перераховано аванс	371	311
2.	Списано аванс на витрати майбутніх періодів	39	371
3.	Списано витрати майбутніх періодів на витрати звітного періоду	91, 92, 93, 94	39

Обліковим регістром з обліку витрат майбутніх періодів є **Журнал 5 (розділ III)**. Витрати майбутніх періодів знаходять своє відображення у розділі II активу Балансу, рядок **1170 «Витрати майбутніх періодів»**.